

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Š. K.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, ve věci námitky podjatosti uplatněné žalobcem proti soudci JUDr. Bohuslavu Hnízdlí, v řízení o kasačních stížnostech žalobce proti

- 1) rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2001, č. j. 2 Cao 196/2001 - 39 (sp. zn. Nejvyššího správního soudu 6 Ads 17/2003),
- 2) rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 9. 2001, č. j. 47 Ca 89/2002 - 18 (sp. zn. Nejvyššího správního soudu 6 Ads 19/2003),
- 3) rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2004, č. j. 2 Cad 47/2003 - 27 (sp. zn. Nejvyššího správního soudu 6 Ads 9/2004),
- 4) rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2004, č. j. 30 Ca 229/2002 - 27 (sp. zn. Nejvyššího správního soudu 6 Ads 8/2004),

t a k t o :

Soudce JUDr. Bohuslav Hnízdl **n e n í v y l o u č e n** z projednávání a rozhodnutí věcí vedených u Nejvyššího správního soudu pod spisovými značkami 6 Ads 17/2003, 6 Ads 19/2003, 6 Ads 9/2004 a 6 Ads 8/2004.

O d ů v o d n ě n í :

U Nejvyššího správního soudu probíhají řízení o kasačních stížnostech žalobce proti 1) rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2001, č. j. 2 Cao 196/2001 - 39 (sp. zn. Nejvyššího správního soudu 6 Ads 17/2003), 2) rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 9. 2001, č. j. 47 Ca 89/2002 - 18 (sp. zn. Nejvyššího správního soudu 6 Ads 19/2003), 3) rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2004, č. j. 2 Cad 47/2003 - 27 (sp. zn. Nejvyššího správního soudu 6 Ads 9/2004) a 4) rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2004, č. j. 30 Ca 229/2002 - 27 (sp. zn. Nejvyššího správního soudu 6 Ads 8/2004).

Podle rozvrhu práce Nejvyššího správního soudu projednává všechny shora uvedené věci senát složený z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdl a soudců JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Brigity Chrástilové.

Podáním ze dne 18. 3. 2005 vznesl žalobce včas námitku podjatosti soudce JUDr. Bohuslava Hnízdl. Odůvodnil ji tím, že ačkoli k připsu tohoto soudce zástupci žalobce nebylo přiloženo obligatorní poučení o možnosti vyjádřit se k osobám soudců,

kteří by měli věc rozhodovat, toto své právo uplatňuje. Má za to, že JUDr. Hnízdil je zřejmě podjatý pro poměr k žalobci a jeho zástupci, a to pro zneužívání práva na jejich úkor - v přípisě zástupci žalobce JUDr. Hnízdil podle názoru žalobce zcela nepodloženě a v rozporu s údaji ve spise uvedl, že zástupce žalobce je nevlastním otcem žalobce. Tato podle žalobce nepravdivá informace (jak dokládá kopie rodného listu žalobce, kterou žalobce již podruhé předložil - poprvé jej podle svých slov předložil již na začátku projednávání věci) se žalobce i jeho zástupce dotkla. Za šikanu ze strany JUDr. Hnízdila pak žalobce považuje, že by JUDr. Hnízdil dal podnět k zahájení řízení o způsobilosti žalobce k právním úkonům.

JUDr. Hnízdil ve svém vyjádření k námitce podjatosti uvedl, že nemá žádný poměr k věci, účastníkům či zástupci žalobce JUDr. M. K. Dále uvedl, že z obsahu podání JUDr. M. K. vyplývá, že jeho podjatost je dovozována z obsahu přípisu JUDr. Hnízdila zástupci žalobce ze dne 4. 3. 2005, tedy z okolností, které spočívají v postupu soudce v řízení, což nemůže být důvodem k vyloučení soudce (§ 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., správního řádu soudního, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“).

Předseda soudu předal věc v souladu s § 8 odst. 5 s. ř. s. a pravidly určenými v rozvrhu práce příslušnému senátu k rozhodnutí o námitce podjatosti (srov. též rozhodnutí č. 49/2004 Sb. NSS). Ten shledal, že námitka není důvodná.

Podle § 8 odst. 1 věty první s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.

Podjatost soudce zasahuje do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost soudce tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezaujatosti a nestrannosti a bez toho, že by se nepředpokládal, nebylo by důvodu ani pro konstituování soudní moci jako jednoho z pilířů demokratické společnosti. Tak, jak zákon příslušnost soudu a soudce v určité věci stanovil, je zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána soudu (soudci) příslušnému a přikázána soudu, resp. soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě. Jen za dodržení těchto pravidel bude zachována a naplněna ústavní zásada zákazu odnětí zákonnému soudci (čl. 36 odst. 1 věta první Listiny základních práv a svobod).

Jak z námítky podjatosti, tak z vyjádření JUDr. Hnízdila je zřejmé, že důvody podjatosti by měly spočívat v určitých vyjádřeních JUDr. Hnízdila obsažených v jeho přípisě zástupci žalobce ze dne 4. 3. 2005. V tomto přípisě JUDr. Hnízdil uvedl následující:

„U Nejvyššího správního soudu byly podány čtyři kasační stížnosti ve věcech týkajících se invalidního důchodu Š. K., narozeného X. Z lékařských zpráv založených ve spise vyplývá, že u žalobce je zjevně opožděný a omezený vývoj rozumových schopností, aktuálně do pásma imbecility s výraznými poruchami chování a sociální adaptability. Je tedy zřejmé, že Š. K. nemůže před soudem samostatně jednat, v projednávaných věcech, kdy je třeba jeho zastoupení advokátem, není pak schopen

si advokáta sám zvolit, případně požádat, aby mu byl advokát ustanoven soudem ve smyslu § 35 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb. S ohledem na zletilost Š. K. pak již nepřipadá v úvahu jeho zastoupení některým z rodičů.

Vzhledem k tomu, že ve svých podáních někdy uvádíte, že jste nevlastním otcem Š. K. případně, že jmenovaný je nemanželským dítětem V. H., žádáme Vás o sdělení, kdo je otcem Š. K., a pokud jste jím Vy, zašlete zdejšímu soudu xerokopii rodného listu Š. K.

Dále soudu sdělte, zda se vedlo či zda se vede řízení o způsobilosti k právním úkonům Š. K. V případě, že o způsobilosti Š. K. k právním úkonům rozhodnuto nebylo, dá zdejší soud příslušnému soudu podnět k zahájení takového řízení.

Konečně soudu sdělte, s kým Š. K. žije ve společné domácnosti.“

Z obsahu přípisu JUDr. Hnízdila zástupci žalobce je patrné, že jako předseda senátu určeného k projednání a rozhodnutí věci činil kroky k odstranění překážek, které bránily vyřízení věci. Prozatím totiž není vzhledem ke skutečnostem plynoucím z obsahu spisů ohledně zdravotního stavu žalovaného zcela zřejmé a na jisto postaveno, zda žalobce má či nemá procesní způsobilost v řízeních o kasačních stížnostech (§ 33 odst. 3 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., § 8 a § 10 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, dále jen „o. z.“), a pokud by ji neměl, kdo potom má či může činit procesní úkony za žalovaného (§ 27 odst. 2 a 3 o. z.). Pokud by u žalobce byly dány podmínky pro zbavení způsobilosti k právním úkonům a pro ustanovení opatrovníka, je povinností soudce, který takovou skutečnost zjistí, dát podnět k zahájení řízení o způsobilosti k právním úkonům a k řízení opatrovníckému; toto řízení může být totiž zahájeno i bez návrhu (§ 81 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů). Pokud předseda senátu Nejvyššího správního soudu JUDr. Hnízdil činil kroky v tomto smyslu a zjišťoval dotazem u JUDr. M. K., jak se věci ohledně řízení o způsobilosti žalobce k právním úkonům mají, nelze to považovat za šikanózní postup, nýbrž naopak za činnost zcela adekvátní povaze věci a zjevně v intencích zákona. K témuž směřoval i dotaz JUDr. Hnízdila ohledně nejasností o povaze rodinných vazeb mezi žalobcem a JUDr. M. K., neboť v případě řízení o ustanovení opatrovníka je to právě rodič osoby, jež nemá způsobilost k právním úkonům, který jako jeden z prvních připadá v úvahu jako možný opatrovník. Nelze samozřejmě vyloučit, že dotaz ohledně jejich rodinněprávních vztahů se žalobce a JUDr. M. K. subjektivně mohl dotknout (přesněji řečeno, že jej mohli považovat za nepříjemný), ovšem ze skutečnosti, že takový dotaz byl položen, ani v nejmenším neplyne důvod pochybovat o nepodjatosti JUDr. Hnízdila, jestliže dotaz byl položen z věcných a racionálních důvodů a v souvislosti s vyřizováním věci, v níž soudce rozhoduje, a jestliže není žádných konkrétních důvodů k domněnce, že dotaz byl položen s úmyslem adresáta psychicky zranit, napadnout, ponížit jej nebo jinak poškodit.

JUDr. Hnízdil výše uvedený postup zvolil na základě informací, které evidentně vyplývají z obsahu spisů (viz lékařské zprávy obsažené ve spisech, viz též odůvodnění rozsudků; ohledně nejasností o povaze rodinného vztahu mezi žalobcem a JUDr. M. K. pak viz zejm. vyjádření JUDr. M. K. na č. l. 26 spisu sp. zn. 6 Ads 17/2003). Ze žádných okolností jednání JUDr. Hnízdila nelze ani v nejmenším

usuzovat, že by byl veden zaujatostí, neúctou, pohrdáním nebo jiným obdobným vztahem vůči žalobci či jeho zástupci JUDr. M. K. Naopak, postup JUDr. Hnízdlá nutno považovat za zcela logický krok směřující k účelnému zajištění procesních práv žalobce. JUDr. Hnízdl ve svém přípisu ze dne 4. 3. 2005 ani v nejmenším netvrdil, že by JUDr. M. K. nebyl otcem žalobce, pouze požadoval vyjasnit určité otázky týkající se jejich rodinných vztahů, které byly poněkud znejasněny některými vyjádřeními zástupce žalobce.

Podmínky vyloučení soudce, jak je stanovuje § 8 odst. 1 věta první s. ř. s., tedy v daném případě zjevně nejsou dány, neboť není dán žádný důvod pochybovat o nepodjatosti JUDr. Hnízdlá. Nejvyšší správní soud proto z uvedených důvodů rozhodl, že tento soudce není vyloučen z projednávání a rozhodnutí dané věci.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. května 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu